

УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ

ИЗВЈЕШТАЈ
о оцјени урађене докторске тезе

ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

Наставно-научно вијеће Филозофског факултета у Бањој Луци на сједници одржаној 09. 07. 2015. године (Рјеш. бр. 07/3.1450-6/15), именовало је Комисију за оцјену докторске дисертације „Хајдегерово *Dasein zum Tode* као аутентична егзистенција. Онтолошки аспекти истрчавања ка смрти” кандидата мр Горана Гојковића у саставу:

1. Проф. др Зоран Арсовић, редовни професор Филозофског факултета у Бањој Луци, уже научне области *Онтологија* и *Историја филозофије*, председник;
2. Проф. др Миодраг Живановић, редовни професор Филозофског факултета у Бањој Луци, уже научне области *Онтологија* и *Историја филозофије*, члан;
3. Проф. др Часлав Копривица, редовни професор Факултета политичких наука Београд, уже научна област *Савремена филозофија*, члан.

Датум и орган који је именовао комисију. Састав комисије са знаком имена и презимена сваког члана, звање, назив уже научне области за коју је изабран у звање и назив универзитета и факултета у којој је члан комисије запослен.

1. УВОДНИ ДИО ОЦЈЕНЕ ДОКТОРСKE ТЕЗЕ

Докторска теза кандидата мр Горана Гојковића „Хајдегерово *Dasein zum Tode* као аутентична егзистенција. Онтолошки аспекти истрчавања ка смрти” обима 485 куцаних страница (формат А4) садржи 263 библиографске јединице на енглеском, руском и грчком језику.

Поглавља:

Увод.

Први дио. Философске пропозиције:

- Разлика у (дијалектичком) Понављању: Хегел и проблем *жеље*;
- На путу ка *Битку и времену*;
- Апокалиптичко читање Ничеа;
- Хајдегерово терминологија;
- Философска Библија XX стољећа.

Други дио. Битак, Вријеме, Коначност и Смрт:

- Нарцисоидност времена у огледалу смрти;
- Онтолошки аспекти Истрчавања ка смрти.

Трећи дио. Το πρόσωπον και ο Ερως – просополошка концепција: ипостасологија као могући основ трансцендирања νόησις θανάτου:

- Неопатристичка реакција на Нихилизам фундаменталне онтологије;
- Основни елементи за једну хришћанску онтологију;
- Свијет као створена даност: повијесни повод диференцијације: аријанство и Ориген;
- Богословље Кападокијских отаца;
- Философске рефлексије кападокијског богословља;
- Ка просопологији: Богословље у просополошком смислу: учење о Бићу Божијем на основу доприноса Кападокијске мисли;
- Бог Отац као начело: проблем(атика) рецепције Зизјуласа;
- Лингвистичка онтологизација богословља о Оцу: је(сам);
- Еротска димензија постојања, или: Светомаксимовска синтеза као хришћанска „онтологија свијета” – ка једној онтологији личности;
- Просопологија: бити као бити-личност;
- Танатологија у хришћанству: смрт као трагедија;
- Нихилизам као претпоставка хришћанске онтологије смрти;
- Услов нихилизма: човјек као слободно биће;
- Трагедија постојања као онтологија Свијета.

Умјесто закључка.

Саставни дио дисертације чини списак кориштене литературе (263 библиографске јединице).

а) Истаћи основне податке о докторској тези: обим, број табела, слике, број цитиране литературе и навести поглавља.

2.УВОД И ПРЕГЛЕД ЛИТЕРАТУРЕ

Кандидат је приказао на једном широком простору (тематски и што се тиче литературе) извјетан *сусрет* Хајдегерове концепције Dasein zum Tode као „аутентичне егзистенције” (а која концепција, по аутору, представља апсолутизацију *коначности*), са теологијом Православне Цркве (које је оличено у избору теолога-мислилаца тзв. Неопатристичке синтезе, који су дјеловали у XX стољећу, а неки од њих дјелују и данас).

Циљ је био приказати на један компаративан начин кључне моменте (у оквиру теме, никако генерално), како Хајдегера, тако и теолога Синтезе.

Први дио рада приказује дијалектику смрти кроз („Хегел-Кожев”) концепт *жеље* у Хегеловој *Феноменологији духа*, што кандидат препознаје као кључни моменат када је метафизичко мишљење у питању: у овом „новом мишљењу”, у улози *негативног* (као „дијалектичке антитезе”), смрт представља покретачку све мијене. Код Хегела, по мишљењу Гојковића, на дјелу је схватање да једино ако се суочимо са сопственом коначношћу, смрт тада постаје, не ништавило, него „аутентично искуство” бивствовања

Кандидат одбацује Иретонову (Sean Ireton, “*An Ontological Study of Death*”) превише комфорну концепцију учења о смрти, гдје се чини да је од Хегела, Ничеа, Рилкеа..., па све до Хајдегера учење о смрти само по себи разумљиво и представља незаобилазну тему којом се философија бави. Такође одбацује било какве идејно-настављачке утицаје на Хајдегера, те ће рећи да је његова „концепција смрти” нужни моменат апсолутизације коначности, на начин како је иста приказана у „Битку и времену”.

Даље, кандидат кроз све анализе приказује да је са Хајдегером достигнут врхунац онтолошке индивидуализације смрти управо кроз аутентичност *Dasein zum Tode* (отуда ће се видјети да вријеме, коначност и смрт представљају моменте једног-јединог догађаја: апсолутизације коначности.) Опозит таквој концепцији, кандидат нуди у концепцији *личности* отаца цркве Истока, гдје – у широким анализама онога што ће назвати „просополошка карактеристика цјелокупне твари” – се рекапитулација Битка и мишљења огледа у личности (просополошкој) онтологији, која је неодвојива од онтолошких пропозиција тројичног Догмата.

На једном ширем пољу, веома зналачки се показује да је Хајдегерова фундаментална онтологија собом претпостављала детронизацију метафизичке традиције, у којој субјект представља сједиште цјелокупног разумијевања, те је у таквом херменеутичком окружењу и „концепција смрти” само помагала учвршћењу тог и таквог субјекта као њезиног (метафизике) фундаменталног појма. Хајдегеру се мора одати дужно признање што је ову ситуацију промијенио.

Узимајући све у обзир, овај рад није само о Хајдегеру, него представља изазов за теологију у виду позива о ре-фундаментацији њених основних догматских мотива и оспособљавању да се одговори изазову који пред теологију износи филозофија и уопште савремено доба. С тим у вези, аутор инсистира на карактеру недовршености или, прије, *отворености* Хајдегеровог дјела, а која отвореност *призива* свом својом конгенијалношћу теологију у *дијалог*.

- а) Укратко истаћи разлог због којих су истраживања предузета и циљ истраживања;
- б) На основу прегледа литературе сажето приказати резултате претходних истраживања у вези проблема који је истраживан;
- в) Навести допринос тезе у рјешавању изучаване проблематике;
- г) У прегледу литературе треба водити рачуна да обухвата најновија и најзначајнија сазнања из те области код нас и у свијету.

3. МАТЕРИЈАЛ И МЕТОД РАДА

С обзиром на специфичност филозофског истраживања, овдје је под појмом „материјал“ могуће говорити о текстовима, односно, о кориштеној литератури. У дисертацији су примјењене основне филозофске методе: а) метода анализе-синетезе, б) херменеутички метод, в) дијалектички метод и г) компаративни метод. То су методе адекватне садржају који је истраживан тако да су и резултати адекватно приказани. Свакако треба нагласити специфичност филозофске методологије, при чему су методе, заправо, унутрашња ствар садржаја.

- а) објаснити материјал који је обрађиван, критеријуме који су узети у обзир за избор материјала;
- б) дати кратак увид у примјењени метод рада при чему је важно оцјенити сљедеће:
- в) да ли су примјењене методе адекватне, довољно тачне и савремене, имајући у виду достигнућа на том пољу у свјетским нивоима;
- г) да ли је дошло до промјене у односу на план истраживања који је дат приликом пријаве докторске тезе, ако јесте зашто;
- д) да ли испитивани параметри дају довољно елемената или је требало испитивати још неке, за поуздано истраживање;
- е) да ли је статистичка обрада података адекватна;
- ж) да ли су добивени резултати јасно приказани;

4. РЕЗУЛТАТИ И НАУЧНИ ДОПРИНОС ИСТРАЖИВАЊА

Да ће теза имати неспоран филозофски значај видно је већ кроз методолошки

приступ Хајдегеровој филозофији који од кандидата захтијева да истрајава на ономе што и сам Хајдегер означава као задаћу мишљења. Понирање у мисао Хајдегера покушава из те дубине извући оно дубинско ствари мишљења. Своју позицију кандидат наизива *трансхерменеутичком*, да би одмах веома разложно одредио њене задаће: наиме, она мора учи у потенцијално веома значајно ревидирање досадашњег херменеутичког приступа њој иманентној проблематици (мање-више константно присутног још од Аристотела, преко хришћанске херменеутичке методологије приступа текстовима, до самог Хајдегера) и *трансцендирати* херменеутику као *методу* тумачења. Начелни је проблем, по мишљењу кандидата, тај што је досадашњи херменеутички *приступ* (да не кажемо досадашња херменеутика), углавном био мање-више произвољно тумачење сопствене, субјективно позициониране, имагинације (схватања/става) у *предмет* тумачења, не обраћајући пажњу на онај предмет који херменеутичком методом треба да се досегне (појми). Овај својеврсан херменеутички субјективизам присутан је како у филозофији тако и у теологији. Зато се инсистира на једном херменеутичком *Zu den Sachen selbst* – назад ка стварима самим. А сама *ствар* једне могуће трансхерменеутике јесте *Da-sein*.

Нарочито је значајан ауторов покушај да кроз концепцију *личности* отаца цркве понуди опозит Хајдегеровој мисли. Користећи се дјелима аутора тзв. *Неопатристичке синтезе* не покушава се само утврдити сличности са Хајдегеровом филозофијом, већ се инсистира на једном, за нашу епоху изузетно значајном, дијалогу између филозофије и теологије.

- а) Укратко навести резултате до којих је кандидат дошао;
- б) Оцијенити да ли су добивени резултати правилно, логично и јасно тумачени, упоређујући са резултатима других аутора и да ли је кандидат при томе испољавао довољно критичности;
- в) Посебно је важно истаћи до којих нових сазнања се дошло у истраживању, који је њихов теоријски и практични допринос, као и који нови истраживачки задаци се на основу њих могу утврдити или назирати.

5. ЗАКЉУЧАК И ПРИЈЕДЛОГ

На основу свега наведеног, Комисија закључује да докторска дисертација *„Хајдегерово Dasein zum Tode као аутентична егзистенција. Онтолошки аспекти истрчавања ка смрти“* кандидата мр Горана Гојковића, у цјелости испуњава потребне критерије филозофско-научне валидности, како је већ презентовано у претходним дијеловима овог извјештаја.

То се посебно односи на кохерентност предмета, основног циља истраживања, као и примјењене методологије. Сходно томе, добијени резултати посједују потребан научни дигнитет.

У складу с тим, Комисија има част и задовољство да Научно-наставном вијећу Филозофског факулета и Сенату Унивезитета у Бањој Луци предложи да прихвате Извјештај о оцјени докторске дисертације *„Хајдегерово Dasein zum Tode као аутентична егзистенција. Онтолошки аспекти истрчавања ка смрти“* кандидата мр Горана Гојковића, те да у складу са процедуром закажу и њену одбрану.

- а) Навести најзначајније чињенице што тези даје научну вриједност, ако исте постоје дати позитивну вриједност самој тези;
- б) Ако је приједлог негативан, треба дати опширније образложење и документовано указати на учињене пропусте, односно недостатке написане докторске тезе.

У Бањалуци, 15.07.2015. године,

ПОТПИС ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

1. Проф. др Зоран Арсовић, предсједник

.....
2. Проф. др Миодраг Живановић, члан

.....
3. Проф. др Часлав Копривица, члан

.....
.....
.....
.....

ИЗДВОЈЕНО МИШЉЕЊЕ: Члан комисије који не жели да потпише извјештај јер се не слаже са мишљењем већине чланова комисије, дужан је да унесе у извјештај образложење, односно разлог због којих не жели да потпише извјештај.